

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2014-2020

(z perspektywą do 2030 r.)

SYNTEZA

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego w Lublinie

Szanowni Państwo,

24 czerwca 2013 r. Sejmik Województwa Lubelskiego uchwalił *Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020*. To najważniejszy dokument programowy, nakreślający wizję oraz cele i kierunki rozwoju naszego regionu na najbliższe lata. *Strategia* wyznacza dziedziny o szczególnych potencjałach rozwojowych, a także priorytetowe dla województwa obszary strategicznej interwencji.

Zaproponowane cele strategiczne wynikają z rozpoznania najważniejszych problemów i wyzwań stojących przed naszym województwem. Ukierunkowane są na wzmocnienie miast, rozwój nowoczesnej wsi, innowacje, przedsiębiorczość, wykorzystanie potencjału naukowego oraz wieloaspektową integrację regionu.

Mam nadzieję, że zaproponowana w tym opracowaniu syntetyczna forma zawartości *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* będzie dobrym przewodnikiem ułatwiającym partnerom społecznym i gospodarczym naszego regionu programowanie i podejmowanie decyzji rozwojowych.

Krzysztof Hetman

Marszałek Województwa Lubelskiego

Lublin, czerwiec 2013

Spis treści

1. WPROWADZENIE _____	4
2. WIZJA ROZWOJU REGIONU DO ROKU 2020 _____	5
3. ANALIZA POTENCJAŁU REGIONU _____	6
4. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ _____	8
5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI _____	17
6. SYSTEM MONITOROWANIA I WDRAŻANIA <i>STRATEGII</i> _____	22

1.

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) jest efektem ponad dwuletnich prac prowadzonych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie. Powstała we współpracy oraz przy dużym zaangażowaniu środowisk naukowych, samorządów miast, gmin i powiatów, przedstawicieli przedsiębiorców, organizacji pozarządowych.

Wypracowane i przyjęte na perspektywę 2014–2020 nowe podejście do polityki regionalnej, w istotny sposób zmienia jej dotychczasową rolę i funkcje. Głównym wyzwaniem staje się budowanie przewag konkurencyjnych opartych na innowacyjności oraz kapitale społecznym i intelektualnym. Priorytetem jest określenie oraz wykorzystanie posiadanych własnych potencjałów i zasobów rozwojowych regionu. W stosunku do dotychczasowego sposobu i modelu prowadzenia polityki rozwoju, nowa *Strategia* wprowadza zasadniczą zmianę podejścia do kształtowania przyszłości i rozwoju województwa lubelskiego.

Strategia opiera się na terytorializacji, co oznacza iż z jednej strony wskazuje potencjały rozwojowe, z drugiej zaś identyfikuje obszary problemowe, wymagające specjalnego wsparcia. Nadanie im rangi Obszarów Strategicznej Interwencji osi oznacza także wskazanie priorytetów w polityce samorządu województwa. Takie zróżnicowane podejście do różnych typów terytoriów stwarza większe szanse na pozytywne zmiany i możliwości rozwoju. Zachęca do większej aktywności mieszkańców, umożliwia różnym podmiotom, instytucjom oraz organizacjom społecznym lepsze współdziałanie, a także łamie stereotypów w działaniach na rzecz realizacji przyjętych celów.

Najważniejszym założeniem *Strategii* jest uzyskanie konkretnych rezultatów służących poprawie poziomu życia mieszkańców regionu, a także podniesieniu pozycji rozwojowej województwa lubelskiego w kraju

i za granicą. Tym wyzwaniom służyć ma przyjęta zasada wieloszczeblowego zarządzania i zintegrowane podejście do rozwiązywania problemów, w tym zwłaszcza poprzez mobilizowanie i wspieranie inicjatyw w procesie realizacji *Strategii* podejmowanych przez partnerów społeczno-gospodarczych, m.in. samorządy gmin i powiatów, przedsiębiorców, rolników, naukowców, środowiska kulturalne, organizacje pozarządowe. Sprzyja temu także przyjęta formuła *Strategii*, która uwzględnia model zrównoważonego rozwoju. Jest przyjazna dla aktywnych, otwarta na innowacyjne pomysły i działania prorozwojowe. Wspiera partnerstwo i współpracę, jest elastyczna i stwarza różnym podmiotom możliwości uzyskania wsparcia zewnętrznego.

Sformułowane i przyjęte cele strategiczne odpowiadają na zidentyfikowane najważniejsze problemy i wyzwania rozwojowe regionu. Ich realizacja będzie przede wszystkim nastawiona na rozwój i wzmacnianie ponadlokalnych funkcji miast, rozwój nowoczesnej wsi, wdrażanie innowacji, rozwój przedsiębiorczości, wykorzystanie potencjału naukowo-badawczego, integrację i poprawę spójności wewnętrznej regionu oraz wzmocnienie pozycji Lubelszczyzny w Polsce i Europie.

Warto zwrócić uwagę, że *Strategia* przyjmuje nowy horyzont czasowy do roku 2020, sięgający również w wielu działaniach swoją perspektywą aż do 2030 r. Takie podejście daje gwarancję stabilności i skuteczności przy osiągnięciu przyjętych celów w wymiarze strategicznym.

2.

WIZJA ROZWOJU REGIONU DO ROKU 2020

Wizja rozwoju województwa lubelskiego nakreśla procesy, które *Strategia* powinna zainicjować.

Trudno bowiem przewidzieć przebieg zmian społeczno-gospodarczych w szerokim kontekście międzynarodowym, które będą miały wpływ na jakość rozwoju województwa. Wizja opiera się na założeniu, że szeroko rozumiane otoczenie regionu (Polska – Europa – świat) nie zostanie dotknięte długotrwałym, głębokim załamaniem gospodarczym.

Zakłada też, że rosnącą rolę w procesach społeczno-gospodarczych, odgrywać będą czynniki jakościowe (zarówno technologiczne jak i społeczne). W przypadku spełnienia powyższych założeń realizacja *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* doprowadzi do:

- przyspieszenia przemian strukturalnych, w tym zmniejszenia skali zatrudnienia w rolnictwie,
- zastąpienia modelu rozwoju tradycyjnego modelem selektywnym, który oparty jest o specjalizację i innowacje,
- przyspieszenia rozwoju najważniejszych miast regionu,
- poprawy społecznej i gospodarczej atrakcyjności regionu,
- poprawy jakości bazy turystycznej regionu,
- zbudowania poczucia wspólnoty i tożsamości regionalnej,
- zmniejszenia dystansu województwa lubelskiego do wyżej rozwiniętych regionów Polski,
- stosunkowo łagodnego przejścia przez ogólnoswiatowy kryzys gospodarczy.

3.

ANALIZA POTENCJAŁU REGIONU

SILNE STRONY

- Lublin jako potencjalny ośrodek metropolitalny o funkcjach ponadregionalnych.
- Wysoki poziom naukowo-badawczy niektórych placówek w Lublinie i Puławach (w sferze nauk biologicznych, niektórych rolniczych, medycznych i weterynaryjnych).
- Potencjał turystyczny Lublina, zespołu Puławy – Nałęczów – Kazimierz Dolny oraz Zamościa.
- Względnie duże obszary o wysokiej jakości produkcyjnej rolnictwa.
- Lokalne ośrodki o ponadprzeciętnej aktywności gospodarczej (np. Biłgoraj).
- Przedsiębiorstwa o znacznym potencjale rozwojowym (np. w Puławach, Biłgoraju, Świdniku, Lublinie, Bogdanie).

SŁABE STRONY

- Peryferyjne położenie w kraju i w Unii Europejskiej.
- Słabe impulsy rozwojowe płynące od sąsiadów z zagranicy, nikłe korzyści z przygranicznego położenia.
- Duży udział tradycyjnego, niskotowarowego i mało efektywnego rolnictwa.
- Widoczne, zwłaszcza w strukturze zatrudnienia, ukryte bezrobocie w rolnictwie.
- Nisko produktywna gospodarka jako pochodna „obciążenia” rolnictwem.
- Niski poziom innowacyjności i konkurencyjności.
- Niska atrakcyjność inwestycyjna regionu.
- Emigracja, głównie młodej, wykwalifikowanej kadry.
- Wysoki udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem.
- Słabe powiązania z otoczeniem zewnętrznym (gospodarcze, naukowe, kulturalne).
- Brak nowoczesnych i sprawnych połączeń komunikacyjnych Lublina z innymi miastami.
- Niska jakość połączeń głównych ośrodków subregionalnych z Lublinem.
- Niedobór zabezpieczeń przeciwpowodziowych na głównych rzekach regionu.
- Niewystarczający (w stosunku do potrzeb regionu) efekt synergii wywołany interwencją funduszy Unii Europejskiej.
- Brak poczucia wspólnoty oraz tożsamości regionalnej.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura komunalna i ochrony środowiska.

SZANSE

- Kontynuowanie restrukturyzacji gospodarczej, efektywne wspieranie przedsiębiorczości, innowacyjności i konkurencyjności firm regionu ze środków zewnętrznych (krajowych i unijnych).
- Zatrzymanie odpływu, szczególnie kadr kwalifikowanych.
- Przyspieszenie zmian strukturalnych w rolnictwie poprzez specjalizację w najbardziej opłacalnych kierunkach przy współpracy ze sferą nauki.
- Podniesienie jakości badań i kształcenia w najlepszych placówkach naukowych, wzmacnianie ich powiązań z nauką światową.
- Zwiększenie uzyskiwanych ekonomicznych efektów z eksploatacji miejscowych zasobów (gazu łupkowego, węgla kamiennego).
- Rozwijanie regionalnych i lokalnych instytucji wspierania przedsiębiorczości.
- Dynamizacja procesów urbanizacji.
- Rozwijanie usług ponadlokalnych w ośrodkach subregionalnych.
- Reforma polskiej i europejskiej polityki rolnej (w stronę rozwoju terytorialnego).
- Prorozwojowe wykorzystanie środków finansowych na najważniejsze przedsięwzięcia dla rozwoju regionu, nie zaś ich rozpraszanie i zaspokajanie bieżących potrzeb.
- Integracja społeczna regionu.
- Partnerska współpraca samorządów lokalnych z samorządem regionalnym.
- Zmniejszenie peryferyjności transportowej poprzez budowę dróg ekspresowych S17 Warszawa – Lublin oraz S19 Lublin – Rzeszów.

ZAGROŻENIA

- Nieprzewyciężenie niekorzystnych tendencji demograficznych (mały przyrost naturalny i odpływ migracyjny).
- Brak zmian strukturalnych w rolnictwie, utrzymywanie się wysokiego zatrudnienia w tym sektorze, rozdrobnienia agrarnego i niskiej efektywności ekonomicznej.
- Utrzymywanie się relatywnie niskiego potencjału innowacyjnego.
- Brak zmian struktury pozarolniczej gospodarki w kierunku zwiększenia zaawansowania technologicznego i konkurencyjności.
- Redukcja nakładów UE na wsparcie rozwoju w regionach słabo rozwiniętych i/lub ich nieefektywne wykorzystywanie na cele nierozwojowe.

4.

CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Z danych dotyczących obecnej i przewidywanej sytuacji regionu wynika, że przed województwem lubelskim stoją konkretne wyzwania rozwojowe. W horyzoncie do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego są określone następująco:

MIASTA

Wzmacnianie urbanizacji regionu

OBSZARY WIEJSKIE

Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich

INNOWACYJNOŚĆ

Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu

INTEGRACJA

Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu

Powyższe cele strategiczne będą realizowane poprzez przyjęte cele operacyjne. Ich osiągnięcie powinno doprowadzić do podniesienia poziomu rozwoju gospodarczego regionu, a także poprawy jakości życia mieszkańców.

ARCHITEKTURA CELÓW

CELE STRATEGICZNE

1

WZMACNIANIE
URBANIZACJI REGIONU

2

RESTRUKTURYZACJA
ROLNICTWA ORAZ
ROZWÓJ OBSZARÓW
WIEJSKICH

3

SELEKTYWNE
ZWIĘKSZANIE
POTENCJAŁU WIEDZY,
KWALIFIKACJI,
ZAAWANSOWANIA
TECHNOLOGICZNEGO,
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
I INNOWACYJNOŚCI
REGIONU

4

FUNKCJONALNA,
PRZESTRZENNA,
SPOŁECZNA
I KULTUROWA
INTEGRACJA REGIONU

CELE OPERACYJNE

1.1

Rozwijanie funkcji
metropolitalnych Lublina

1.2

Wspieranie
ponadlokalnych
funkcji miast

1.3

Poprawa skomunikowania
Lublina z obszarami
metropolitalnymi Polski
i zagranicy

2.1

Poprawa warunków
dla wzrostu
konkurencyjności
i towarowości
gospodarstw

2.2

Rozwój przetwórstwa
rolno-spożywczego

2.3

Wzmocnienie
doradztwa rolniczego
oraz promowanie
i wspieranie inicjatyw
współpracy rolników
i mieszkańców wsi

2.4

Wspieranie
przedsiębiorczości na wsi
i tworzenia pozarolniczych
miejsc pracy na obszarach
wiejskich

2.5

Wyposażanie obszarów
wiejskich w infrastrukturę
transportową, komunalną,
energetyczną

3.1

Wspieranie najbardziej
perspektywicznych
kierunków badań
i komercjalizacji ich
wyników

3.2

Wspieranie kierunków
kształcenia na poziomie
wyższym, szczególnie
istotnych dla przyszłego
ryнку pracy regionu
oraz mających unikatowe
znaczenie w skali
ponadregionalnej

3.3

Stworzenie systemu
naukowego, eksperckiego
i wdrożeniowego
wsparcia na rzecz rozwoju
wybranych sektorów
gospodarki

3.4

Rozwijanie systemu
kształcenia
dostosowanego
do specyfiki regionu

3.5

Wspieranie małych
i średnich przedsiębiorstw

3.6

Rozwój społeczeństwa
informacyjnego

4.1

Poprawa wewnętrznego
skomunikowania regionu

4.2

Wspieranie włączenia
społecznego

4.3

Wzmacnianie
społecznej tożsamości
regionalnej i rozwijanie
więzi i współpracy
wewnątrzregionalnej

4.4

Przełamywanie
niekorzystnych efektów
przygranicznego
położenia regionu

4.5

Racjonalne i efektywne
wykorzystywanie
zasobów przyrody
dla potrzeb gospodarczych
i rekreacyjnych,
przy zachowaniu
i ochronie walorów
środowiska
przyrodniczego

1.1

ROZWIJANIE FUNKCJI METROPOLITALNYCH LUBLINA

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Promocja Lublina i regionu
- Współpraca i integracja uczelni wyższych
- Specjalizacja Lublina jako centrum usług proeksploatacyjnych

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Stworzenie możliwości sprawnego i szybkiego przemieszczania się po obszarze metropolitalnym
- Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- Usprawnienie zarządzania Lubelskim Obszarem Metropolitalnym
- Wzmocnienie pozycji gospodarczej Lublina
- Współpraca regionu i Lublina z sąsiadami na Wschodzie
- Współpraca placówek badawczych i rozwojowych oraz kulturalnych z silnymi ośrodkami w kraju i za granicą

EFEKTY

- Lublin wzmocni swoją pozycję w kraju i za granicą
- Lublin stanie się atrakcyjnym miejscem inwestowania dla kapitału zewnętrznego, szczególnie w dziedzinach wysokiej technologii
- Napływ studentów pozwoli na częściowe ograniczenie negatywnych skutków niżu demograficznego i odpływu kandydatów na studia do innych ośrodków akademickich
- Wzrośnie oferta kulturalna, która będzie przyciągać większą liczbę mieszkańców i turystów
- Wzrosną wpływy do budżetu miasta i dochody mieszkańców

1.2

WSPIERANIE PONADLOKALNYCH FUNKCJI MIAST

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Rozwój systemu niskoemisyjnego transportu miejskiego w ośrodkach subregionalnych
- Tworzenie placówek, instytucji, przedsięwzięć stwarzających możliwości rozwoju indywidualnego i społecznego
- Tworzenie infrastruktury dla biznesu

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych
- Wspieranie wybranych kierunków działalności gospodarczej i naukowo-badawczej, zgodnie z wyłonionymi regionalnymi „inteligentnymi specjalizacjami”

EFEKTY

- Dzięki zwiększeniu atrakcyjności biznesowej i turystycznej rozwiną się miasta średniej wielkości
- Poprawią się warunki życia i zdolności świadczenia usług specjalistycznych
- Zmniejszy się odpływ ludności z Lubelszczyzny, a jednocześnie miasta będą oferowały miejsca pracy dla części osób rezygnujących z pracy w rolnictwie

1.3

POPRAWA SKOMUNIKOWANIA LUBLINA Z OBSZARAMI METROPOLITALNYMI POLSKI I ZAGRANICZY

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Wspieranie przedsięwzięć w zakresie transportu lotniczego

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Rozwijanie infrastruktury transportowej

EFEKTY

- Lublin zostanie dobrze skomunikowany z najważniejszymi miastami Polski (Warszawa, Radom, Kraków, Rzeszów i Białystok), Ukrainy (Lwów, Kijów) i Białorusi (Mińsk)

2.1

POPRAWA WARUNKÓW DLA WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI I TOWAROWOŚCI GOSPODARSTW

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Rozwój systemów odbioru i dystrybucji produktów rolnych

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Promocja i scalanie gruntów
- Rozwój nowych produktów i usług

EFEKTY

- Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej, a tym samym dochodów rolników
- Racjonalizacja produkcji rolnej pozwoli na odejście od pracy w rolnictwie oraz na zwiększenie roli usług dla rolnictwa tworzących pozarolnicze miejsca pracy
- Odejście od modelu produkcji surowców na rzecz produkcji markowych, specjalistycznych produktów pożądaných na rynku spożywczym

2.2

ROZWÓJ PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Promocja regionalnych produktów

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Wspieranie działalności gospodarczej w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego
- Wspieranie sieci powiązań producentów rolnych i przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego
- Rozwój technologii dla mikroprzetwórstwa rolno-spożywczego
- Wspieranie działalności naukowo-badawczej (zgodnie z regionalnymi „inteligentnymi specjalizacjami”) oraz współpracy placówek naukowo-badawczych z przedsiębiorstwami

EFEKTY

- Rozwój przetwórstwa żywności zwiększy dochody ludności oraz lokalne przychody z podatków.
- Intensyfikacja działań promocyjnych otworzy nowe rynki zbytu (szczególnie na droższe produkty „ekologiczne”) i zwiększy dochodowość produkcji rolno-spożywczej
- Bliska współpraca producentów rolnych z przemysłem rolno-spożywczym
- Większe wykorzystania nowoczesnych technologii, lepsze organizowanie i wyższa specjalizacja rolnictwa

2.3

WZMOCNIENIE DORADZTWA ROLNICZEGO ORAZ PROMOWANIE I WSPIERANIE INICJATYW WSPÓŁPRACY ROLNIKÓW I MIESZKAŃCÓW WSI

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Wspieranie instytucji doradztwa rolniczego
- Transfer wyników badań do instytucji doradztwa rolniczego
- Powstawanie i rozwój grup producenckich

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Współpraca producentów rolnych
- Edukacja i podnoszenie kompetencji rolników

EFEKTY

- Podniesienie kwalifikacji producentów rolnych w regionie
- Usprawnienie procesu organizacji produkcji, zaopatrzenia i zbytu produktów rolnych
- Dotarcie do nowych, rynków zbytu
- Poprawa efektywności pracy i zwiększenie nowoczesności działań ośrodków doradztwa rolniczego

2.4 WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA WSI I TWORZENIA POZAROLNICZYCH MIEJSC PRACY NA OBSZARACH WIEJSKICH

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Wzmacnianie sektora usług dla rolnictwa
- Pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości
- Pobudzanie przedsiębiorczości w działalności pozarolniczej z wykorzystaniem lokalnej specyfiki

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Promocja i rozwój turystyki
- Reforma programów wsparcia obszarów wiejskich

EFEKTY

- Zwiększenie zatrudnienia poza rolnictwem
- Przyspieszenie pożądaných zmian w rolnictwie, w tym ekonomicznych, co uruchomi dynamiczne i korzystne procesy przeobrażeń wsi

2.5 WYPOSAŻANIE OBSZARÓW WIEJSKICH W INFRASTRUKTURĘ TRANSPORTOWĄ, KOMUNALNĄ, ENERGETYCZNĄ

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Budowanie i modernizacja sieci infrastruktury komunalnej oraz melioracyjnej

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Uzupelnianie sieci dróg lokalnych o brakujące ogniwa
- Modernizacja i rozwój lokalnych sieci energetycznych
- Rozbudowa i modernizacja systemu energetyki rozproszonej

EFEKTY

- Racjonalizacja podejmowanych przedsięwzięć
- Poprawa warunków życia i gospodarowania na obszarach wiejskich

3.1 WSPIERANIE NAJBARDZIEJ PERSPEKTYWICZNYCH KIERUNKÓW BADAŃ I KOMERCJALIZACJI ICH WYNIKÓW

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Wspieranie najlepszych zespołów i placówek naukowo-badawczych
- Wzmacnianie wpływu nauki na gospodarkę

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Wspieranie placówek transferu technologii

EFEKTY

- Podniesienie konkurencyjności wybranych dziedzin gospodarki
- Dynamizacja rozwoju regionu

3.2

WSPIERANIE KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA NA POZIOMIE WYŻSZYM SZCZEGÓLNIIE ISTOTNYCH DLA PRZYSZŁEGO RYNKU PRACY REGIONU ORAZ MAJĄCYCH UNIKATOWE ZNACZENIE W SKALI PONADREGIONALNEJ

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Identyfikacja i wspieranie unikatowych kierunków kształcenia
- Tworzenie/rozszerzenie programów kierunków zamawianych związanych z potrzebami regionalnego rynku pracy

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Opracowywanie prognoz zmian na regionalnym rynku pracy

EFEKTY

- Dostosowanie kierunków kształcenia do przyszłych potrzeb regionu
- Zmniejszenie bezrobocia oraz migracji osób wysoko wykwalifikowanych
- Rozwój wyspecjalizowanych kierunków kształcenia
- Zwiększenie potencjału akademickiego regionu

3.3

STWORZENIE SYSTEMU NAUKOWEGO, EKSPERCKIEGO I WDROŻENIOWEGO WSPARCIA NA RZECZ ROZWOJU WYBRANYCH SEKTORÓW GOSPODARKI

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Opracowywanie i realizacja programów łączących badania naukowe i przedsiębiorczość
- Rozwój podmiotów wyspecjalizowanych w komercyjnym wykorzystaniu własności intelektualnej
- Wzmacnianie roli i funkcji instytucji współpracujących z biznesem, w tym instytucji wprowadzających do praktyki nowoczesne technologie i nowe, oryginalne rozwiązania

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Podnoszenie innowacyjności gospodarki regionalnej

EFEKTY

- Rozwój wybranych, najbardziej perspektywicznych dziedzin gospodarki
- Poprawa atrakcyjności regionu dla inwestycji zewnętrznych
- Podniesienie międzynarodowej atrakcyjności, a tym samym zwiększenie dynamiki rozwoju regionu
- Poprawa sytuacji na rynku pracy
- Zmniejszenie odpływu najbardziej wykwalifikowanych kadr

3.4

ROZWIJANIE SYSTEMU KSZTAŁCENIA DOSTOSOWANEGO DO SPECYFIKI REGIONU

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Indywidualizacja kształcenia
- Wspieranie systemu kształcenia ustawicznego, w tym kształcenia na odległość
- Wspieranie systemu kształcenia zawodowego
- Unowocześnienie i rozwój instytucji pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego
- Wypracowanie zintegrowanej regionalnej polityki edukacyjnej

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Prowadzenie aktywnych form wsparcia na rzecz zatrudnienia

EFEKTY

- Lepsze dostosowanie kwalifikacji pracowników do wymogów rynku pracy
- Zmniejszenie bezrobocia oraz odpływu migracyjnego w regionie
- Wzmocnienie działań Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w zakresie pośrednictwa zawodowego, kształcenia zawodowego, przedsiębiorczości

3.5 WSPIERANIE MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Ułatwianie powstawania przedsiębiorstw
- Wspomaganie rozwoju instrumentów inżynierii finansowej, czyli systemu funduszy (np. gwarancyjnych, pożyczkowych, podwyższonego ryzyka)
- Tworzenie terenów inwestycyjnych i stref rozwoju przedsiębiorczości

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Współpraca i budowania sieci przedsiębiorstw z sektora MŚP (Małe i Średnie Przedsiębiorstwa).
- Rozwój przedsiębiorstw w oparciu o zasoby lokalne

EFEKTY

- Tworzenie trwałych miejsc pracy
- Podniesienie efektywności i jakości produkcji oraz konkurencyjności regionu
- Zwiększenie dochodów regionu

3.6 ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu
- Cyfryzacja zasobów nauki, edukacji i dóbr kultury
- Rozwój elektronicznych mediów lokalnych

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Rozwijanie oferty e-usług
- Wspieranie rozwoju nowych modeli e-biznesu
- Rozwój kultury informatycznej i e-learning
- Inwestycje w e-integrację, e-umiejętności i umiejętności związane z przedsiębiorczością

EFEKTY

- Lepsze wykorzystanie potencjałów tkwiących w regionie
- Zwiększenie szans gospodarczych
- Ograniczanie kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw i jednostek publicznych
- Efektywna współpraca oraz tworzenie sieci powiązanych ze sobą przedsiębiorstw i jednostek publicznych
- Wzrost konkurencyjności regionu
- Podniesienie jakości życia, szczególnie w społecznościach lokalnych na obszarach wiejskich

4.1 WSPIERANIE NAJBARDZIEJ PERSPEKTYWICZNYCH KIERUNKÓW BADAŃ I KOMERCJALIZACJI ICH WYNIKÓW

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Wzmocnienie powiązań komunikacyjnych w obszarach funkcjonalnych ośrodków subregionalnych i miast pełniących funkcje ponadlokalne

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Rozwijanie infrastruktury drogowej i modernizacja kluczowych dróg wojewódzkich
- Unowocześnianie i poprawa funkcjonowania regionalnych połączeń kolejowych
- Poprawa powiązań komunikacyjnych między ośrodkami subregionalnymi oraz ich powiązań z Lublinem
- Poprawa wybranych powiązań komunikacyjnych ośrodków mających funkcje ponadlokalne z ośrodkami subregionalnymi

EFEKTY

- Gospodarcza i społeczna integracja regionu
- Zacieśnianie więzi gospodarczych między najważniejszymi ośrodkami miejskimi i ich bezpośrednim zapleczem
- Zwiększenie mobilności mieszkańców
- Rozwój transportu publicznego
- Zwiększenie efektywności wykorzystania infrastruktury drogowej

4.2 WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Poprawa dostępu i wzrostu jakości usług publicznych
- Zmniejszenie wykluczenia społecznego
- Poprawa jakości życia społecznego
- Prowadzenie działań zgodnie ze strategią polityki społecznej

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Promocja aktywnej integracji i postaw obywatelskich

EFEKTY

- Racjonalizacja wydatków publicznych
- Pełniejsze wykorzystanie zasobów ludzkich
- Zwiększenie udziału różnych grup społecznych w życiu regionu
- Wzrost jakości życia oraz spadek liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
- Zmniejszenie dysproporcji w zakresie dostępu do usług publicznych, w tym również usług wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych
- Zwiększenie aktywności rodziców, którzy są w trakcie przerwy zawodowej spowodowanej pełnieniem obowiązków rodzinnych

4.3 WZMACNIANIE SPOŁECZNEJ TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ I ROZWIJANIE WIĘZI I WSPÓŁPRACY WEWNĄTRZREGIONALNEJ

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Opracowanie programów edukacyjnych nt. historii regionu, jego tradycji etnicznych i kulturowych
- Promocja tradycji regionu
- Wspieranie wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, społecznych, edukacyjnych i kulturalnych (np. odtwarzania tradycji) przez społeczności lokalne
- Kompleksowe i systemowe oznakowanie tras turystycznych i dziedzictwa kulturowego regionu
- Powołanie regionalnego forum terytorialnego

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Wspieranie inicjatyw odtwarzania tradycji kulturowych, gospodarczych i etnicznych regionu

EFEKTY

- Wzmacnianie poczucia wspólnoty regionalnej, m.in. poprzez podejmowanie nowych inicjatyw kulturotwórczych i edukacyjnych
- Pobudzenie aktywności społecznej, która może stać się jednym z czynników dynamizujących rozwój i poprawiających warunki życia mieszkańców
- Usprawnienie funkcjonowania i współpraca samorządów lokalnych umożliwi poszerzenie ogólnoregionalnych inicjatyw gospodarczych, społecznych i edukacyjnych

4.4

PRZEŁAMYWANIE NIEKORZYSTNYCH EFEKTÓW PRZYGRANICZNEGO POŁOŻENIA REGIONU

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Budowa i modernizacja przejść granicznych
- Rozwój infrastruktury towarzyszącej związanej z obsługą ruchu granicznego
- Opracowanie polityki rozwoju dla obszaru przygranicznego województwa lubelskiego

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Rozwój wybranych funkcji gospodarczych m.in. eksportowych, rozwój centrów logistycznych, centrów targowych

EFEKTY

- Aktywizacja gospodarcza regionu
- Usprawnienie ruchu granicznego
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- Wzrost eksportu
- Wzrost zainteresowania inwestorów obszarem przygranicznym
- Zwiększenie aktywności, potencjału i kompetencji organizacji pozarządowych oraz wzrost ich znaczenia w kontaktach międzynarodowych
- Zahamowanie negatywnych tendencji demograficznych

4.5

RACJONALNE I EFEKTYWNE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW PRZYRODY DLA POTRZEB GOSPODARCZYCH I REKREACYJNYCH, PRZY ZACHOWANIU I OCHRONIE WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

W HORYZONCIE DO 2020 ROKU

- Racjonalne wykorzystanie energii i zwiększenie efektywności energetycznej
- Racjonalna gospodarka odpadami

W HORYZONCIE DO 2030 ROKU

- Wprowadzanie sposobów upraw i hodowli zmniejszających negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze
- Poprawa jakości i efektywności korzystania z zasobów wodnych wraz z rozwojem funkcji towarzyszących (np. przeciwpowodziowa, gospodarcza, rekreacyjna, przyrodnicza)
- Wspieranie ekologicznie/ekonomicznie uzasadnionych działań na rzecz produkcji energii z odnawialnych źródeł
- Racjonalna eksploatacja zasobów kopalin (np. gaz, węgiel)

EFEKTY

- Poprawa jakości środowiska przyrodniczego regionu i jego racjonalnego wykorzystania przez gospodarkę, a tym samym rozwój gospodarczy i poprawa warunków życia mieszkańców
- Racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, zmniejszanie zanieczyszczeń i rozwijanie sposobów gospodarowania w rolnictwie, przemyśle i usługach turystycznych

5.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

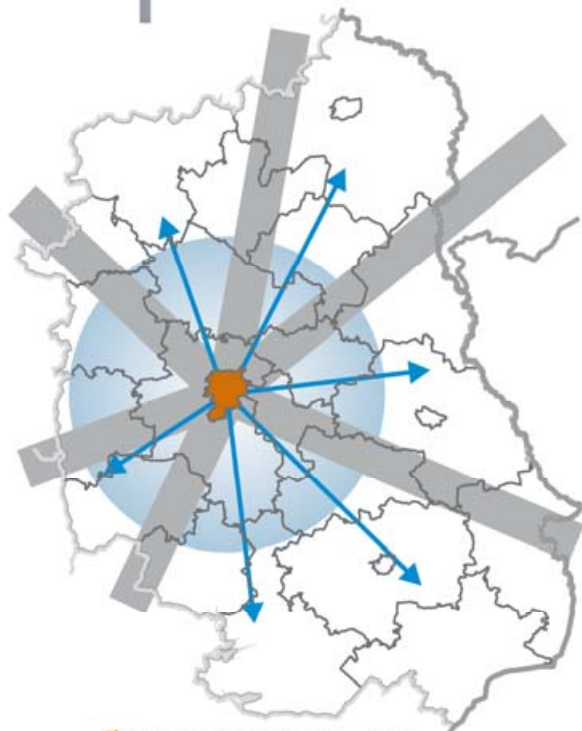
Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) stanowią przestrzenne odzwierciedlenie potencjałów i problemów rozwojowych występujących na obszarze województwa lubelskiego. Są to obszary o znaczeniu priorytetowym dla Samorządu Województwa. Wyznaczenie OSI wynika z racjonalnej potrzeby koncentracji interwencji na określonym terytorium.

W wyniku przeprowadzonych prac i analiz w *Strategii* wyróżnionych zostało 7 Obszarów Strategicznej Interwencji:

1. LUBELSKI OBSZAR METROPOLITALNY (LOM)
2. MIASTA SUBREGIONALNE
3. OBSZARY PRZYGRANICZNE
4. OBSZARY GOSPODARCZEGO WYKORZYSTANIA WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH
5. OBSZARY POTENCJALNEJ EKSPLOATACJI ŻŁÓŻ KOPALIN
6. OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH
7. NOWOCZESNA WIEŚ

Włączenie określonych jednostek do OSI preferuje je w zakresie realizacji poszczególnych rodzajów działań, nie wykluczając tym samym udziału sąsiednich jednostek w ich realizacji. Będzie to możliwe w przypadku uzasadnionej współpracy dla rozwiązywania wspólnych problemów.

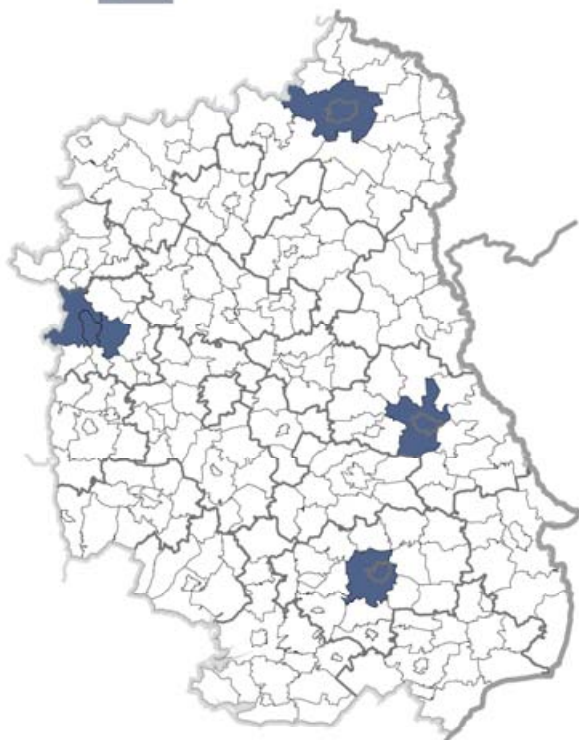
1 LUBELSKI OBSZAR METROPOLITALNY

- Wzmacnianie funkcji metropolitalnych Lublina
- Wzmacnianie powiązań pomiędzy ośrodkami miejskimi
- Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych
- W strefie największego oddziaływania
- Na cały obszar województwa

- **Kryteria wyznaczania granic:** ustalenie granic LOM nastąpi w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZP WL)*.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - poprawę powiązań komunikacyjnych z Warszawą, Łodzią (Radomiem), Krakowem (Kielcami), Rzeszowem i Białymstokiem,
  - poprawę połączeń komunikacyjnych w obrębie kształtującego się LOM,
  - podnoszenie konkurencyjności,
  - rozwijanie gospodarki przyjaznej dla środowiska naturalnego,
  - usprawnianie gospodarki komunalnej,
  - rozwijanie instytucji nauki i kultury,
  - rozwijanie i promocję turystyki,
  - kompleksową rewitalizację,
  - poprawę ładu przestrzennego.

2 MIASTA SUBREGIONALNE

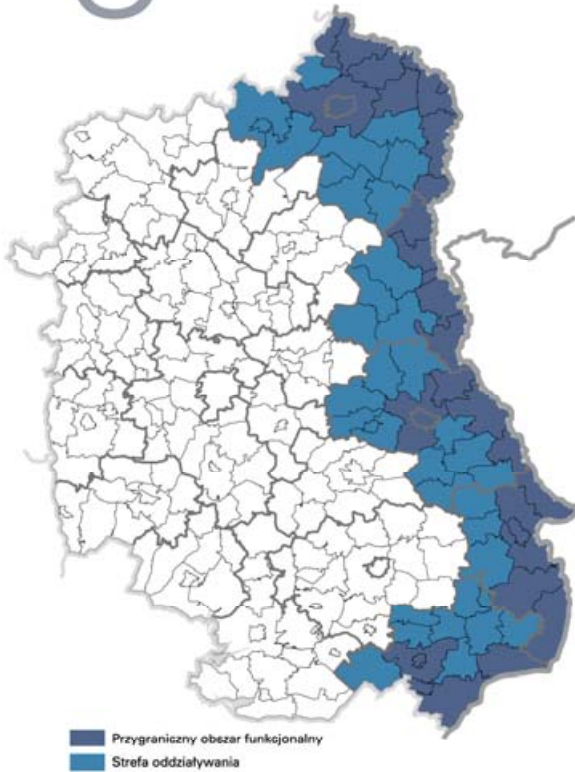

- Obszar funkcjonalny miasta

- **Kryteria wyznaczania granic:** ustalenie granic nastąpi w *PZP WL*.
Są to obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych, obejmujące miasta i gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie tych ośrodków.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - wzmocnienie i wykorzystanie wewnętrznego potencjału,
  - rozbudowę wewnętrznych i zewnętrznych powiązań funkcjonalnych, w tym powiązań komunikacyjnych,
  - kompleksową rewitalizację,
  - poprawę dostępności do podstawowych usług publicznych,
  - budowę współpracy transgranicznej.

3

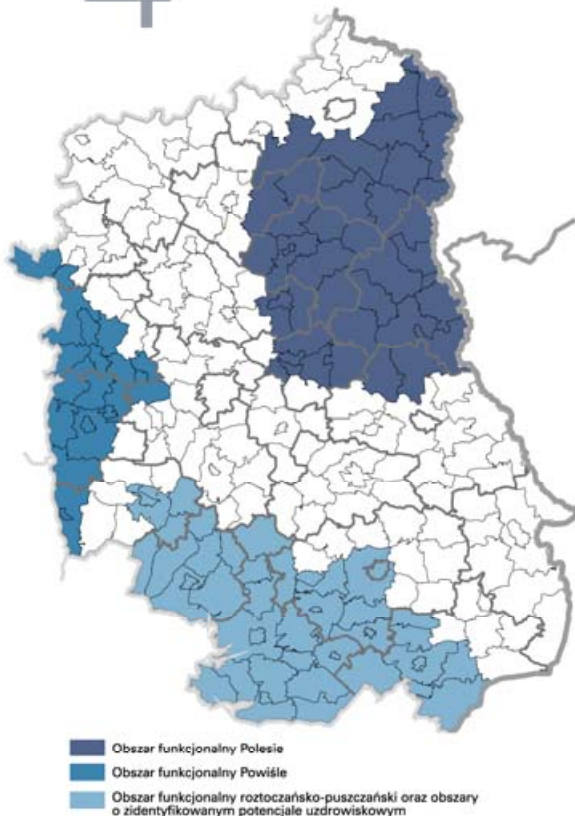
OBSZARY PRZYGRANICZNE

- **Kryteria wyznaczania granic:**
ustalenie granic nastąpi w *PZP WL*.
Są to obszary przygraniczne położone w bezpośrednim sąsiedztwie granicy.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - tworzenie warunków wzrostu społeczno-gospodarczego (rozwój infrastruktury logistycznej, granicznej i obsługi granicy, infrastruktury społecznej, poprawa bezpieczeństwa),
  - przywrócenie miastom funkcji społecznych i gospodarczych,
  - wsparcie zasobów ludzkich i przedsiębiorczości,
  - uruchomienie nowych i rozbudowa istniejących przejść granicznych, oraz utworzenie przejść sezonowych (turystycznych) z dopuszczeniem ruchu pieszego.

4

OBSZARY GOSPODARCZEGO WYKORZYSTANIA WALORÓW PRZYRODNICZYCH I KULTUROWYCH

- **Kryteria wyznaczania granic:**
ustalenie granic nastąpi w *PZP WL*.
Są to obszary o bardzo wysokich walorach przyrodniczych, zdrowotnych i krajobrazowo-kulturowych, o uznanej randze krajowej i międzynarodowej.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - tworzenie warunków dla wykorzystania potencjału obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo,
  - określenie charakteru i natężenia funkcji turystycznej, aby nie powodowała ona obniżenia lub zniszczenia walorów przyrodniczych,
  - aktywną ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrody,
  - rozwój infrastruktury transportowej,
  - poprawę dostępu do usług społecznych,
  - przywrócenie miastom funkcji społecznych i gospodarczych,
  - wsparcie zasobów ludzkich i przedsiębiorczości.

5

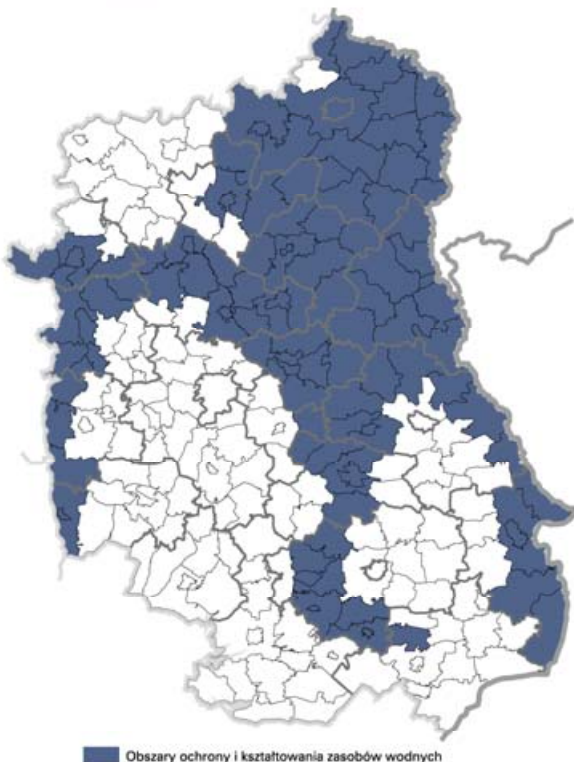
OBSZARY POTENCJALNEJ EKSPLOATACJI ZŁÓŻ KOPALIN

- **Kryteria wyznaczania granic:**
ustalenie granic nastąpi w *PZP WL*.
Są to obszary rozpoznanych złóż węgla kamiennego wyznaczone według granic administracyjnych gmin.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - budowę niezbędnej infrastruktury technicznej, w tym transportowej,
  - przygotowanie terenów inwestycyjnych,
  - budowę obiektów i urządzeń służących do przesyłu energii, w tym ze źródeł rozproszonych,
  - działania na rzecz rekultywacji terenów poeksploatacyjnych z przeznaczeniem na funkcje o znaczeniu regionalnym (gospodarka wodna, turystyka, sport i rekreacja),
  - minimalizację negatywnych skutków eksploatacji złóż kopaliny.

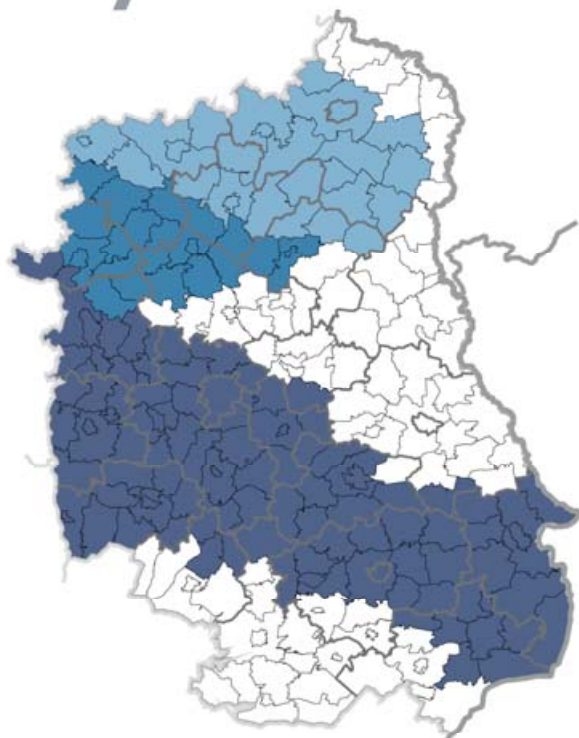
6

OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH

- **Kryteria wyznaczania granic:**
ustalenie granic nastąpi w *PZP WL*.
Doliny rzek: Wisły, Bugu, Wieprza (obszary zagrożone powodzią i podtopieniami), obszar oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna wraz ze zbiornikiem Oleśniki.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - rozwój funkcji gospodarczych,
  - eliminowanie zagrożeń powodziowych,
  - naprawę urządzeń przeciwpowodziowych i melioracyjnych,
  - zwiększenie ilości zbiorników retencyjnych,
  - inwestowanie w gospodarkę komunalną.

7 NOWOCZESNA WIEŚ

- Obszary rozwoju gospodarki rolniczej
- Obszary rozwoju gospodarki rybackiej
- Obszary rozwoju gospodarki hodowlanej

- **Kryteria wyznaczania granic:**
ustalenie granic nastąpi w *PZP WL*.
Są to obszary o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o dużej koncentracji gospodarstw hodowlanych oraz wysokim udziale trwałych użytków zielonych w strukturze użytków rolnych, obszary dużej koncentracji gospodarstw rybackich.
- **Wsparcie będzie miało na celu:**
  - wsparcie inicjatyw na rzecz edukacji i podnoszenia kompetencji rolników,
  - wsparcie tworzenia i rozwoju rynków hurtowych produktów rolnych,
  - wsparcie rozwoju grup producenckich,
  - wsparcie rozwoju zakładów przetwórstwa, branży mięsnej i mleczarskiej,
  - wsparcie rozwoju infrastruktury gospodarki rybackiej,
  - uzupełnienie sieci dróg,
  - wyposażenie w infrastrukturę komunalną oraz zaplecze sanitarne,
  - rozbudowę i modernizację infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej.

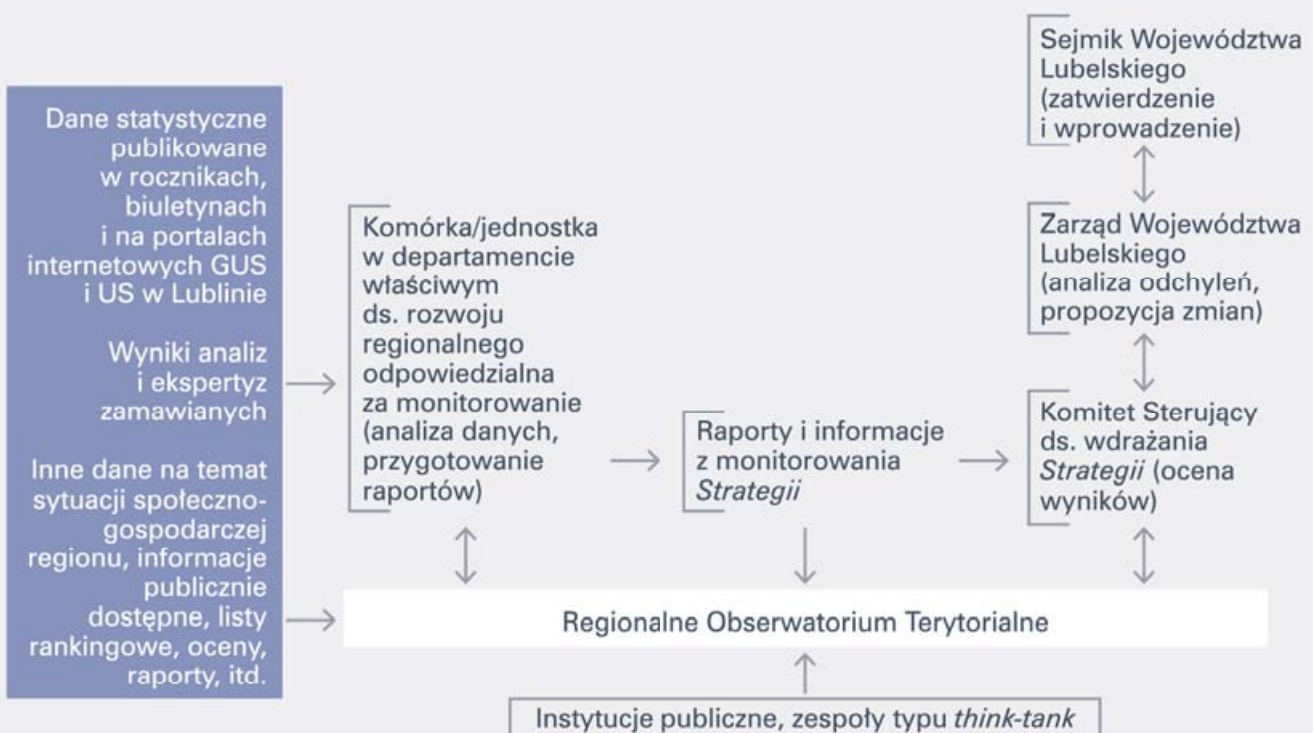
6.

SYSTEM MONITOROWANIA I WDRAŻANIA STRATEGII

SYSTEM MONITOROWANIA

System monitorowania *Strategii* oparty jest o wskaźniki jej realizacji oraz wiedzę która będzie pozyskiwana od wielu instytucji zaangażowanych w jej wdrażanie. Celem przyjętego systemu jest ocena stanu realizacji *Strategii* oraz zwiększenie skuteczności działań prorozwojowych.

W celu efektywnego monitorowania wdrażania *Strategii* w cyklu dwuletnim opracowywany będzie raport o stanie jej realizacji. Podstawą systemu są: Komitet Sterujący ds. wdrażania *Strategii*, Regionalne Obserwatorium Terytorialne (ROT)

Schemat 1: System monitorowania i ewaluacji *Strategii*

SYSTEM WDRAŻANIA

Realizacja *Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 (z perspektywą do 2030 r.)* zależna jest nie tylko od odpowiedzialnego za jej przygotowanie Zarządu Województwa Lubelskiego, ale również od efektywnych działań partnerów społeczno-gospodarczych funkcjonujących w regionie, jak i poza nim.

System wdrażania *Strategii* zgodny jest z następującymi zasadami:

Schemat 2: Zasady systemu wdrażania *Strategii*

We wdrażanie *Strategii* włączani będą partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym m. in. samorządy lokalne, organizacje pozarządowe, w tym prowadzące działalność pożytku publicznego, podmioty gospodarcze, poprzez realizowanie projektów własnych, projektów w ramach programów rozwoju, inicjowanie innych działań niezbędnych dla powodzenia realizacji *Strategii*, oddziaływanie na instytucje i regulacje prawne tak, aby stanowione rozwiązania wspierały realizację jej postanowień.

SYSTEM WDRAŻANIA UKIERUNKOWANY JEST NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW SPEŁNIAJĄCYCH NASTĘPUJĄCE ASPEKTY:

- projekty partnerskie, w tym partnerstwa publiczno-prywatnego i w obszarach funkcjonalnych,
- inwestycje i działania zapewniające efekt prorozwojowy.

ZESPÓŁ ZADANIOWY DS. AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Krzysztof Hetman (przewodniczący Zespołu), Krzysztof Grabczuk, Sławomir Sosnowski,
Tomasz Pękalski, Jacek Sobczak, Bogdan Kawałko (wiceprzewodniczący Zespołu),
Dorota Skwarek (sekretarz Zespołu)
Edmund Bożeński, Katarzyna Bryda, Leszek Burakowski, Piotr Franaszek,
Piotr Janczarek, Mirosław Korbut, Elżbieta Mocior, Iwona Nakielska, Zbigniew Orzeł,
Aneta Pieczykołan, Paweł Smajkiewicz, Ryszard Stańczak, Sławomir Struski, Magdalena Urbaś,
Artur Walasek, Michał Zdun

GŁÓWNY KONSULTANT - METODOLOG

Prof. dr hab. Grzegorz Gorzelak

EKSPERCI ZEWNĘTRZNI

Dr hab. Marek Kozak, prof. UW - ds. części projekcyjnej
Prof. dr hab. Janusz Zaleski z zespołem WARR S.A. - ds. części wykonawczej
Dr Witold Wołoszyn - ds. opracowania prognozy oddziaływania na środowisko

KOORDYNATOR PRAC

Bogdan Kawałko

OPRACOWANIE

Departament Polityki Regionalnej
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
Andrzej Danilkiewicz, Katarzyna Dec-Kisiel, Agata Golińska, Bogdan Kawałko, Jacek Ostroga,
Dorota Skwarek, Anna Wilczewska, Magdalena Zielińska

WSPÓŁPRACA

Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie
Jacek Babuchowski, Dariusz Brzozowski, Emilia Niećko, Waldemar Rudnicki

ISBN 978-83-929651-2-1

© COPYRIGHT BY

Województwo Lubelskie, 2014

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
ul. Spokojna 4, 20-074 Lublin
www.lubelskie.pl

SKŁAD I DRUK

Vena Art Sp. z o.o.
ul. Diamentowa 2, 20-447 Lublin
www.vena.lublin.pl

Pełna wersja dokumentu dostępna jest na stronie
www.lubelskie.pl
w zakładce Rozwój regionalny

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

ISBN 978-83-929651-2-1